

מקור לדין שחיטה**דברים פרק יב**

- (כ) כי ירחיב יקנך אלהיך את גבולך פאשר דבר לך ואמרת אכלה בשר כי תאנה נפשך לאכל בשר בכל אנת נפשך תאכל בשר:
- (כא) כי ירחק ממך המקום אשר יבחר יקנך אלהיך לשום שמו שם וזבחת מבקרך ומצאנך אשר נתן יקנך לך פאשר צויתך ואכלת בשערך בכל אנת נפשך:
- (כב) אך פאשר יאכל את הצבי ואת האיל בן תאכלנו הטמא והטהור יחדו יאכלנו:
- (כג) רק חזק לבלתי אכל הדם כי הדם הוא הנפש ולא תאכל הנפש עם הבשר:
- (כד) לא תאכלנו על הארץ תשפכנו כמים:
- (כה) לא תאכלנו למען ייטב לך ולבגידך אחרך כי תעשה הישר בעיני יקנך:

רש"י דברים פרק יב

(כא) כי ירחק ממך המקום - ולא תוכל לבוא ולעשות שלמים בכל יום כמו עכשיו שהמשכן הולך עמכם: וזבחת וגו' כאשר צויתך - למדנו שיש צווי בזביחה היאך ישחוט, והן הלכות שחיטה שנאמרו למשה בסיני:

תלמוד בבלי מסכת חולין דף כח עמוד א

דתינא, ר"א הקפר ברבי אומר: מה ת"ל +דברים י"ב+ אך כאשר יאכל את הצבי וגו'? וכי מה למדנו מצבי ואיל מעתה? הרי זה בא ללמד ונמצא למד, משי צבי ואיל לפסולי המוקדשין, מה פסולי המוקדשין בשחיטה אף צבי ואיל בשחיטה, ועוף אין לו שחיטה מדברי תורה אלא מדברי סופרים. מאן תנא דפליג עליה דרבי אלעזר הקפר? רבי היא; דתינא, רבי אומר: +שם+ וזבחת כאשר צויתך - מלמד שנצטוו משה על הושט ועל הקנה, ועל רוב אחד בעוף ועל רוב שנים בבהמה.

רש"י מסכת חולין דף כח עמוד א

כאשר צויתך - למד שנתפרשה לו מצות שחיטה על פה דהיכן ציוהו בכתב. רוב אחד כו' - לאו מקרא יליף אלא כלומר על הלכות שחיטה נצטוו.

תוספות מסכת חולין דף כח עמוד א

ועל רוב אחד בעוף ועל רוב שנים בבהמה - י"מ דדריש בגימטריא דכאשר אל"ף אחד בעוף ש"ן שנים בבהמה רי"ש רובו של אחד כמוהו רוב אחד בעוף ורוב שנים בבהמה ראשי תיבות למפרע של כאשר הוי רובו של אחד כמוהו.

רמב"ן דברים פרק יב

(כא) וטעם וזבחת וגו' כאשר צויתך - על דעת רבותינו (חולין כח א), כאשר צויתך על פה מהלכה למשה מסיני, מלמד שנצטוו משה על הושט ועל הקנה ועל רוב אחד בעוף ועל רוב שנים בבהמה. ודע כי שחיטה בלשון הקדש הוא הכרת סימני הצואר, ואל תחוש בעבור שאמר וישחטם במדבר (במדבר יד טז), כי היא מליצה, שזבח אותם כצאן. והנה צוה בקרבנות "ושחט" "ושחטו", שהוא בסימני הצואר. והנה מתחלה צוה שיהיה כל מה שהם אוכלים שלמים, והם שחוטים כמשפט הקרבנות, ועתה כשבא להתיר בשר החולין אמר וזבחת מבקרך ומצאנך כאשר צויתך - בהיותם קרבנות, ותאכל אותם חולין בכל תאות נפשך, לומר שיתירם חולין בכל מקום ובלבד שיהיו זבוחין כאשר צוה מתחלה בהיותם כולם קרבנות, וזהו פשוטו של מקרא זה על הנכון. ושמה רבותינו נתכוננו בזה כשאמרו בספרי (ראה לט), כאשר צויתך, מה קדשים בשחיטה אף חולין בשחיטה. והנה מצות השחיטה מפורשת בכאן, ומבוארת מדברי רבותינו בקבלה:

שחיטה – מצוה או מתיר**תלמוד בבלי מסכת ביצה דף כה עמוד א**

דאמר רב הונא: בהמה בחייה - בחזקת איסור עומדת עד שיודע לך במה נשחטה, נשחטה - בחזקת היתר עומדת, עד שיודע לך במה נטרפה.

רש"י מסכת ביצה דף כה עמוד א

לאפוקי מדרב הונא דאמר בהמה בחייה בחזקת איסור - אבר מן החי עומדת, ונפקא מינה, שאם אירע ספק בשחיטה - נעמידנה על חזקתה, ואסורה עד שיודע לך ברור שנשחטה כראוי...

תוספות מסכת ביצה דף כה עמוד א

בחזקת איסור עומדת - פרש"י בחזקת איסור אבר מן החי ולא נהירא דאם כן למה לי עד שיודע במה נשחטה כיון דחזינא שמתה א"כ לא שייך בה איסור אבר מן החי דאיסור אבר מן החי לא שייך אלא מחיים לכן נ"ל דחזקת איסור ר"ל בחזקת שלא נשחטה עד שיודע לך וכו' ומשום איסור שאינה זבוחה דרחמנא אמר תזבח ואכלת שחוט ואכול ובזה ניחא אפילו למ"ד בהמה בחייה לאו לאברים עומדת.

תוספות מסכת שבועות דף כד עמוד א

האוכל נבילה ביום הכפורים פטור - מתוך פ"ה משמע דאיירי אפי' בנתנבלה ביוה"כ וקשיא דלמ"ד ס"פ גיד הנשה (שם דף קג.) בהמה בחייה לאו לאברים עומדת חל איסור יוה"כ מחיים ואפי' למ"ד לאברים עומדת כי מתה פקע איסור אבר מן החי וחלו איסור נבילה ואיסור יוה"כ בבת אחת ור"ש מודה באיסור בת אחת ומיהו יש לומר דאיסור יוה"כ לא חייל לא מחיים ולא לאחר מיתה משום דאית ביה איסור עשה שאינה זבוחה דכתיב (דברים יב) וזבחת ואכלת מה שאתה זובח אתה אוכל אבל מה שאי אתה זובח לא ולריצב"א אין נראה פירוש זה דא"כ למ"ד לאו לאברים עומדת היכי מצי חייל איסור אבר על עשה דשאינו זבוח ובס"פ גיד הנשה (שם) דאמר כגון שנטרפה עם יציאת רובה דאיסור אבר ואיסור חלב ואיסור טריפה בהדי הדדי קאתו והיכי חיילי כולם על איסור דשאינו זבוח דאפי' במעי האם קיימא באיסור זה ומהאי טעמא תקשי נמי למ"ד לאברים עומדת איסור אבר מן החי היכי משכחת לה דלא קיימא לאברים במעי האם וא"כ היכי חייל על איסור שאינו זבוח אלא ודאי וזבחת לא אתא לאסור דבלאו הכי אסורה וקיימא מחיים באיסור אבר מן החי ולאחר מיתה באיסור נבילה אלא בא להתיר את האסור ופירוש לך דבשחיטה שריא ולא בנחירה אלא כדקיימא קיימא כמו (בכורות דף טו.) תזבח ולא גיזה דלית ביה עשה אלא קאי באיסור לאו הראשון ובנתנבלה מערב יוה"כ דוקא איירי.

חידושי הרשב"א מסכת חולין דף ט עמוד א

בהמה בחייה בחזקת איסור עומדת, כלומר בחזקת איסור שאינה זבוחה עומדת דרחמנא אמר וזבחת ואכלת שלא תאכל בשר אא"כ נשחטה יפה בשנים או ברוב שנים ובעוף באחד או ברובו ועד שלא נודע לך שיצאתה מידי איסורה בשחיטה מעלייתא באיסורה עומדת הילכך אם לא בדק בסימנים אסורה, וא"א לפרש בחזקת איסור אבר מן החי עומדת דכיון דנשחטה בין שחיטה מעלייתא בין שחיטת מיעוט סימנין הרי יצאה לה מאיסור אבר מן החי, ומיהו אינו קשה כ"כ דאפשר לומר דכיון דמעיקרא בחזקת איסור אבר מן החי עומדת ועכשיו נמי לא נתברר אם נשחטה כהוגן הרי היא מוחזקת מאיסור לאיסור ויש כיוצא בה ביבמות (ל' ב') וכולן שהיו בהן ספק קידושין או ספק גירושין ושם כתבתי'.

ספר המצוות לרמב"ם מצות עשה קמו

והמצוה הקמ"ו היא שצונו לשחוט בהמה חיה ועוף ואחר יאכל בשרן ושלא יהיה להן התר אלא בשחיטה לבד. והוא אמרו יתעלה (ראה יב) וזבחת מבקרך ומצאנך כאשר צויתך. ולשון ספרי וזבחת מה מוקדשין בשחיטה אף חולין בשחיטה כאשר צויתך מלמד שנצטוו משה על הושט ועל הקנה ועל רוב אחד בעוף ועל רוב שנים בבהמה. וכבר התבאר משפטי מצוה זו וכל דקדוקיה במסכתא המחוברת לה כלומר מסכת חולין:

רמב"ם הלכות שחיטה הקדמה

הלכות שחיטה. יש בכללן חמש מצות, שלש מצות עשה, ושתיים מצות לא תעשה. וזה הוא פרטן: (א) לשחוט ואחר כך יאכל. (ב) שלא לשחוט אותו ואת בנו ביום אחד. (ג) לכסות דם חיה ועוף. (ד) שלא ליקח האם על הבנים. (ה) לשלח האם אם לקחה על הבנים. וביאור מצות אלו בפרקים אלו.

רמב"ם הלכות שחיטה פרק א

הלכה א

מצות עשה שישחוט מי שירצה לאכול בשר בהמה חיה ועוף ואחר כך יאכל שנאמר וזבחת מבקרך ומצאנך, ונאמר בבכור בעל מום אך כאשר יאכל את הצבי ואת האיל, הא למדת שחיה כבהמה לענין שחיטה, ובעוף הוא אומר אשר יצוד ציד חיה או עוף וגו' ושפך את דמו מלמד ששפיכת דם העוף כשפיכת דם החיה.

מנין המצוות לרמב"ם

קמו לשחוט בהמה חיה ועוף ואחר כך יאכל בשרן שנ' וזבחת מבקרך וכו'. +/השגת הראב"ד*/ לשחוט בהמה חיה ועוף ואחר כך יאכל בשרן. א"א זה אין לו טעם ואולי לאו הבא מכלל עשה עשה+.

קמט לבדוק בסימני בהמה שנ' זאת החיה אשר תאכלו מכל וכו'. +/השגת הראב"ד*/ לבדוק בסימני בהמה. א"א כל לבדוק לבדוק אין להם טעם אלא משום לאו הבא מכלל עשה עשה+.

קנ לבדוק בסימני העוף עד שיבדיל בין טמא שבו לטהור שבו שנ' כל צפור טהורה תאכלו.

קנא לבדוק בסימני חגבים לידע טהור מן הטמא שנ' אשר לו כרעים וכו'.

קנב לבדוק בסימני דגים שנ' את זה תאכלו מכל אשר במים.

השגות הרמב"ן לספר המצוות לרמב"ם שורש א

...ואם תאמר שראוי למנותן מצוה מפני שהערוב עצמו יקרא מצוה מדבריהם שהרי אנו מברכין עליו אקב"ו על מצות ערוב וכן נטילת הידים, תדע ותשכיל שאין זה אצל בעל ההלכות מצוה שתמנה לפי שאין אדם מצווה לעשות הערוב או שלא לעשותו ואינו כלל בקום עשה. וכן נטילת הידים אין מצותה בחיוב כלל ולא הטילו חכמים על האדם שיטול ידיו כלל ולאכול והנוטל ידיו עשרה פעמים ביום ואוכל אין לזה מצוה יותר מזה. אבל אלו היתר האיסור הן. דומה למצות השחיטה שתקנו בה נמי (פס' ז ב) וצונו על השחיטה ודקדקו בה לימא לשחוט לא סגיא דלא שחיט. ואלו וכיוצא בהן לאו הבא מכלל עשה ועיקרן הוא הלאו שנאמר בהן כעניין כל צפור טהורה תאכלו [הו' ברמב"ן שרש ד קיא: וריש שרש ו].

השגות הרמב"ן לספר המצוות לרמב"ם שורש ד

...ואל תשתבש ותאמר לי והלא אמרת (ש"א עמ' מ: וש"ו קלא): כי בעל ההלכות לא ימנה לאו הבא מכלל עשה, כן הדבר בלאוין שאין בהן מצוה כגון כל צפור טהורה תאכלו שאין לאוכל מן הצפור טהור שום מצוה אבל המצוה היא על הטמאה והיא בה לאו וכיון שכבר נמנה/נמנה/ ממנה בלאו אחר מפורש בה אינה באה במנין. אבל העשה הנאמר בפרישה מהן והוא מצוה נמנה הוא כעניין בשבות דשבת וימים טובים שהם נימנין בעשה והמלאכה בהם בלא תעשה...

השגות הרמב"ן לספר המצוות לרמב"ם שורש ו

העיקר הששי אמר הרב ז"ל שהמצוה שיהא בה עשה ולא תעשה תמנה שתיים העשה שבה בכלל מצות עשה והלאו שבה הוא בכלל מצות ל"ת ופירש כי בזה שלשה דרכים, האחד שיהא בדבר הזה מצוה בקיומו ואם יהיה עובר עליו יעבור על לאו כעניין בשבת ויום טוב ושמטה וצום כפור, או שיהיה לאו שקדמו עשה כגון באונס ומוציא שם רע, או שניתק לעשה כענין שילוח הקן והנותר. ובאלה הדרכים ימנו שניהם הלאו והעשה. ולא ראה הרב שאחד מן הראשונים טעה בזה העיקר.

ואני רואה בו מחלוקת גדולה ואחת מן הדעות טועה בו בלא ספק, שיש עוד לאו ועשה בדבר אחד אלא שאין שניהם מצוה כענין בבהמות בדגים ובעופות המותרין והאסורין אמר הכתוב בהן עשה זאת הבהמה אשר תאכלו ודרשו בו (הו' בע' קמט) שהוא מצות עשה. וכן כל צפור טהורה תאכלו עשו אותה מצות עשה וכן את זה תאכלו מכל אשר במים (הו' בע' קנב). והדבר ידוע שאין הכוונה לומר שבאכלנו הבהמה או הדג בעלי הסימנין הטהורין נעשה מצוה ואם נצודם ולא נאכל אותם נעבור עליה, אבל הכוונה שאמר הכתוב אלא תאכלו ולא הטמאים. והוא לאו הבא מכלל עשה בטמאים כדי שיהא האוכל הטמאים עובר בלאו גמור ובלאו הבא מכלל עשה שהוא עשה לפי קבלתנו. ואלו וכיוצא בהם מנאן הרב בכלל רמ"ח מצות עשה אמר (מ"ע קמט - קנב) לבדוק בסימני בהמה שני זאת הבהמה אשר תאכלו לבדוק בסימני העוף לבדוק בסימני חגבים לבדוק בסימני דגים. ובעל ההלכות לא מנאן מפני שאין בהן קום עשה והמניעה מן האיסורים כבר היא נמנית בלאוין ואין הלאו הנאמר בלשון עשה מוסיף בזה מנין כמו שלא יוסיף לאו אחר גמור, כמו שיאמר במניעה מן המניעות שנים או שלשה לאוין שכולן נמנין במצות לא תעשה אחת, וזה הדעת לבעל ההלכות מחסר מנינו...

דרך מצותיך חלק ראשון עשין שסקל הרמב"ן (ר' יהודה רוזאניס בעל ספר משנה למלך)

המצוה התשע עשרה היא שהרמב"ם בסי' קמ"ט כתב הוא שצונו לבדוק בסימני בהמה חיה ועוף השחוטין כו' והוא אומר יתעלה זאת החיה אשר תאכלו כו' וזה לאו הבא מכלל עשה שהוא עשה. והרמב"ן בהשגותיו בעיקר הששי כתב שאין למנות מצוה זו לפי שאין בה קום עשה והמניעה מן האיסורים כבר היא נמנית בלאוין ואין הלאו הנאמר בלשון עשה מוסיף בזה מנין כמו שלא יוסיף לאו אחר גמור כמו שיאמר במניעה מהמניעות שנים או שלשה לאוין שכולם במנין לא תעשה אחד. ועיין עוד שם שהאריך בזה.

המצוה העשרים היא שהרמב"ם בסי' ק"ן כתב הוא שצונו לבדוק סימני העוף וכו' וזה לשון ספרי כל צפור טהורה תאכלו זו מצות עשה ע"כ והרמב"ן בהשגותיו בעיקר הששי סקל מצוה הלזו ממנין המצות מהטעם שכתבנו במצוה הקודמת. המצוה האחת ועשרים היא שהרמב"ם בסי' קנ"א כתב הוא שצונו לבדוק בסימני חגבים וכו' והכתוב שבא בזה הוא אומר את אלה מהם תאכלו ע"כ והרמב"ן שם סקל מצוה זו מהטעם שכתבנו במצות תשע עשרה. המצוה השתיים ועשרים היא שהרמב"ם בסי' קנ"ב כתב הוא שצונו לבדוק בסימני דגים והוא אומר יתעלה את זה תאכלו ובביאור אמרו בגמ' חולין האוכל דג טמא עובר בעשה ע"כ והרמב"ן שם סקל מצוה זו מהטעם שכתבנו במצות תשע עשרה.

ספר החינוך מצוה תנא**מצות שחיטה**

(א) שכל מי שירצה לאכול בשר בהמה חיה או עוף שישחוט אותם תחלה כראוי ולא יהיה לו היתר אלא בזביחה, ועל זה נאמר [דברים י"ב, כ"א], וזבחת מבקרך ומצאנך וגו' כאשר צויתך וגו'. ולשון ספרי [כאן], מה מוקדשים בשחיטה אף חולין, כאשר צויתך, מלמד שנצטוו משה רבנו על הושט ועל הגרגרת, ועל רוב אחד בעוף ועל רוב שנים בבהמה. פירוש, לא שיהיה כן במשמע הכתוב, אלא שהצויון הזה באה הקבלה עליו שהיה כן שנצטוו בכל ענין השחיטה כמו שידוע לנו, בסכין ושיעור מקום השחיטה בושט ובקנה ושאר העינים.

ואף על פי שלא הזכיר הכתוב רק בקר וצאן, ידענו שהחיה בכלל בהמה שהכתוב הקישן, דכתיב בפסולי המוקדשין [שם, כ"ב], אך כאשר יאכל את הצבי ואת האיל כן תאכלנו. והעוף גם כן צריך שחיטה דאיתקש לבהמה דכתיב [ויקרא י"א, מ"ו] זאת תורת הבהמה והעוף, אלא שחכמים דקדקו והקבלה שמסייעת דמכיון שהטילו הכתוב לעוף בין בהמה שצריכה שחיטה לדגים שאין בהם שחיטה, דכתיב זאת תורת הבהמה והעוף וכל נפש החיה הרמשת במים, שבשחיטת סימן אחד די לו. ומהיכן למדו לומר שאין שחיטה בדגים, דכתיב בהו [במדבר י"א, כ"ב] אם את כל דגי הים יאסף להם, באסיפה בעלמא, בין שהם נאספים חיים או אפילו מתים. וכן כל מין חגב אין לו שחיטה, שבהן כתיב גם כן לשון אסיפה כמו בדגים, דכתיב [ישעיה ל"ג, ד'] אוסף החסיל, ועוד דבתר דגים אדכרינהו קרא בסוף סדר ביום השמיני, שנאמר זאת תורת הבהמה והעוף וכל נפש החיה הרמשת במים, אלו דגים, ולכל נפש השורצת על הארץ, אלו חגבים, ועוד דקשקשין אית להו בגופן כדגים.

מנחת חינוך מצוה תנא

(א) שכל מי שירצה לאכול בשר בהמה או חיה או עוף שישחוט וכו' וע"ז נאמר זבחת מבקרך וצאנך כאשר צויתך וכו'. מבואר בר"מ הלכות שחיטה ובטור וביו"ד ולכתוב כאן כל הלכות שחיטה צריך חיבור גדול וכבר האריכו הראשונים והאחרונים. והנה דעת הר"מ והרהמ"ח והרבה ראשונים דזביחה היא עשה ודעת פוסקים והריב"א בתוס' שבועות דף כ"ד סובר דאינו עשה אלא תיקון הלאו והדברים עתיקין. וע' בפרמ"ג בפתיחתו להלכות שחיטה דכתב לדעת הריב"א ח"ז נבילה דינו כח"ש שאינו מפורש בתורה וחל שבועה ולדעת הר"מ הוי עשה אפי' פחות משיעור דלא כתיב אכילה דרך חיוב או בעשה או בלאו רק דרך רשות וע"ש שפלפל באריכות. וגם יש נ"מ אם אכל שלא כדר"א לשיטת הסוברים דשלא כדר"א אינו רק מדרבנן והדברים עתיקין אבל לשיטת הר"מ דיש עשה ולא הוי כאלו כתיב אכילה כיון דקאי על רשות ע"כ עובר בעשה אף שלא כדר"א והא דלא קאמר בפסחים הכל מודים וכו' כיון דאין לוקין אבל איסור עשה יש ובענין הפוסקים שמביא הרהמ"ח עיין בר"מ ובכ"מ ובלח"מ באריכות. ועיין בפרמ"ג בפתיחה שם דחקר אם גם בעוף יש עשה לדעת הר"מ דזבחת מבקרך ומצאנך כתיב או אפשר כיון דאיתקש עוף לבהמה לענין עשה ג"כ איתקש ולזה דעתו נוטה וע' לעיל בח"ז שהבאתי דמבואר בש"ס דיומא דנבילה הוי נל"ע לגר וכו' ונהי דלוקין דלא הוי ניתק ע"ש עכ"פ עשה איכא א"כ באוכל נבילה עובר ג"כ בעשה זו לגר והקשיתי על מוני המצות דאינן מונים עשה זו אך בפיוט לשבועות במוסף המתחיל אתה הנחלת וכו' מובא עשה זו ואכ"מ והדינים שכתב הרהמ"ח אין להאריך כי הלכות שחיטה צריך חיבור מיוחד ומה שנוהג בזמן הזה והאריכו בו הראשונים והאחרונים אכ"מ בח"ז להאריך:

ספר החינוך מצוה קנג**מצות בדיקת סימני בהמה וחיה**

(א) שנצטוינו לבדוק סימני בהמה וחיה כשנרצה לאכול מהם, והם מעלת גרה ושוסעת שסע, שנאמר [ויקרא י"א, ב' - ג'] זאת החיה אשר תאכלו מכל הבהמה אשר על הארץ כל מפרסת פרסה וגו'. ולשון ספרא אותה תאכלו, אותה באכילה ואין בהמה טמאה באכילה, כלומר ונלמד מזה לאו לבהמה טמאה, ולא כזה נקרא לאו הבא מכלל עשה. ונאמר במקום אחר [שם כ', כ"ה] והבדלתם בין הבהמה הטהורה לטמאה, וכתב עוד [שם י"א, מ"ז] להבדיל בין הטמא ובין הטהור.

.. והנני לא חשכתי עטי מכתוב דברי הרמב"ם זכרונו לברכה בכאן, שחשב המקרא הזה למצות עשה, מפני שיעדתי בראש דברי לכתוב המצוות על הסדר שחשבם הוא, עם היות לבי נאחז בענין זה בסברת הרמב"ן זכרונו לברכה, שכתב שאין ראוי שנמנה בדיקת סימני טהרה בבהמות מצוה, כי באמת אחר שאסרה לנו התורה קצת הבהמות, עכ"פ יתחייב להודיענו סימני הטהורות להפרישנו מן האיסור, ואין זה ראוי כלל להחשב בחשבון מצוה. והוא הדין והוא הטעם גם כן בבדיקת עופות ודגים וחגבים, שיחשוב הרמב"ם זכרונו לברכה לשלשה, והרמב"ן זכרונו לברכה לא יחשבם.

קובץ הערות סימן נט

(ה) והנה בהא דשחיטה מתרת, יש להסתפק, אי בעינן להיתר שחיטה רק בשעתה, ואילו משכחת שיופקע ממנה שם שחוטה מכאן ולהבא, מ"מ לא תיאסר משום נבילה, דכיון שמתה ע"י שחיטה כשרה לא נעשית נבילה בשעת מיתתה, ומהיכן תיאסר עכשיו, או דילמא דכל שהיא מתה יש בה סיבה לאיסור נבילה תמיד, אלא דשם שחוטה שיש עליה מתירה בכל שעתא ושעתא, ואם יתבטל ממנה שם שחוטה אפילו מכאן ולהבא, תיאסר משום נבילה, או אם היא עדיין מפרסת תיאסר משום אבר מן החי, אף שהשחיטה בשעתה היתה כשירה, שהשחיטה אינה מתירתה בפעם אחת לעולם, אלא תמיד היא צריכה שיהא עליה שם שחוטה להתירה, והיתרה אח"כ אינו מפני שכבר נשחטה אלא מפני שגם עכשיו היא שחוטה:

קובץ הערות סימן עו

(ב) והנה בכל הדברים הנעשים ע"י האדם ישנם שני אופנים: (א) היכא דחלות הדין נעשה מכח האדם, כמו בכל הקנינים ובקידושין וגירושין, שהאדם הוא הפועל את חלות הדין. (ב) היכא שהמעשה בעצמה, בלא כח האדם, פועלת את חלות הדין, כמו בשחיטה דמתרת, אף דבעינן כח גברא, מ"מ האדם אינו המתיר, אלא השחיטה עצמה מתרת, אם נעשית כהלכתה. ונפק"מ טובא משני האופנים האלו, דבמקום שהאדם הוא האוסר או המתיר, יש בידו להטיל תנאי, שמקדש או מגרש או מוכר על תנאי כך וכך, שאם יתקיים התנאי יחולו הקידושין והגירושין, ואם לאו לא יחולו, דחלות הדין נעשית ע"י רצונו, אבל השוחט בהמה, לא יוכל להטיל תנאי ולומר אם יתקיים התנאי תהא הבהמה ניתרת ואם לא יתקיים התנאי לא תהא ניתרת, דלאו בדידיה תליא מילתא, דהשחיטה בעצמה מתרת, ואין האדם המתיר. וכן נפק"מ אם יוכל לקבוע זמן, דבקידושין וגירושין אפשר לקבוע זמן, שיחולו לאחר ל' יום, ואילו בשחיטה, א"א לשוחט לומר שתהא הבהמה ניתרת לאחר ל' יום. וכן בקנינים, יכול לעשות שיוך בקנינו, כמו במקדש חוץ מפלוני, אי לאו היקשא לגירושין דבעינן כריתות [גיטין פ"ב ע"ב], ובמקום שהמעשה בעצמה עושה את חלות הדין, לא שייך שיוך כלל. וכן לענין חזרה לאחר המעשה, דבכל הקנינים שייך חזרה, אי לאו טעמא דלא אתי דיבור ומבטל מעשה [קידושין נ"ט ע"א], אבל בשוחט בהמה, אפילו אי נימא אתי דיבור ומבטל מעשה, לא שייך לחזור משחיתתו:

פרי מגדים יורה דעה פתיחות פתיחה להלכות שחיטה

השורש הב' ראוי שנדבר בו כמו שאבאר. דע כל האוכל מבהמה שלא נשחטה כראוי בה' דברים המפסידים את השחיטה הוה נבילה והיה לוקה עליה מן התורה אמנם אי יש בה ג"כ עשה דוזבחת הוא מחלוקת הביאו התוספות בשבועות כ"ד א' ד"ה האוכל נבילה ביום הכיפורים דוזבחת הוה עשה וריב"א אומר דוזבחת הוא תיקון הלאו שלא יאכל אמ"ה או נבילה יע"ש ומדברי רש"י בחולין ט' א' ד"ה בהמה ופ"ו א' ד"ה מאי וביצה כ"ה א' ד"ה ולאפוקי שכל בהמה בחייה בחזקת איסור אבר מן החי ולא זכר שאין זבוח ש"מ דכריב"א ס"ל דאל"כ אמאי לא פי' עשה דשאינו זבוח דא"ש טפי דעל פי' רש"י הקשו הרשב"א ותוס' בביצה דאין מחזיקין מאיסור לאיסור הן אמת שרש"י בשבועות שם ופסחים ל"ד האוכל נבילה ביום הכיפורים פירש"י נתנבלה היום משום אמ"ה נמי משמע כן ואף שהתוס' בשבועות כתבו שאין זבוח הא רש"י כתב אמ"ה ובאמת יקשה עליו איסור בת אחת הוא יעוין שם. ויש נ"מ לדינא כמו שאומר דהמחבר בסימן ב' כתב דמומר לתיאבון אפילו נשבע שביפה שחט לא מהימן דמושבע מהר סיני אם נאמר בחשוד לאכול חצי שיעור דלאו מושבע ועומד הוא כמ"ש התוס' בשבועות כ"ג ב' ד"ה דמוקי וכן פסק הר"מ להלכה פ"ה מהלכות שבועות א"כ נאמן הוא בשבועה וזה לשיטת ריב"א דאין בו עשה וזבחת משא"כ אי הוה עשה וזבחת ודאי דעשה חייב על כל שהוא דלא כתיב ביה אכילה ואי דכתיב וזבחת ואכלת האי אכילת רשות הוא וע"כ [לא] אמרינן כ"מ שנאמר אכילה בכזית (אלא) במניעה או בציווי כמו בערב תאכלו מצות מה שא"כ באכילת רשות וכיון דהוה עשה תו מושבע מהר סיני כמ"ש התוס' מהא דכהן טמא שאוכל תרומה טמאה דאין איסור חל על איסור דאף דתרומה טמאה בעשה. ועיין בתבואת שור סימן א' אות י"ב וממרוצת לשונו משמע דחשוד על חצי שיעור מושבע הוא והא התוס' בשבועות לא כתבו כן וכן פסק הר"מ להלכה ולמה שכתבתי ניחא דחצי שיעור דנבילה נשתנה מכל חצי שיעור דאלו התם ליכא כי אם איסורא לחוד מכל או מהלמ"מ ואילו כאן איסור עשה כו' והרי התוס' בכמה דוכתין וכן הסכים הרשב"א בחדושי דוזבחת הוה עשה וכן הוא דעת הר"מ ז"ל בריש הלכות שחיטה שכתב מצות עשה לשחוט מי שירצה לאכול משמע ודאי דהוה עשה לא תיקון הלאו וכאמור כאן ועיין סמ"ג עשין ס"ג מצות עשה לשחוט מי שירצה לאכול וכן כתב ת"ה הקצר מ"ע לשחוט וכן הלכה דהוה מצות עשה וכמו שאבאר וא"כ נ"מ עוד לדינא במי שנשבע שלא לאכול חצי שיעור מנבילות וטריפות דאין שבועה חלה על חצי שיעור כיון דאיכא עשה והתוס' כתבו בשבועות שם דאין איסור חל על עשה כדמוכח מתרומה טמאה ונשתנה חצי שיעור זה משאר איסורין דאין בו כי אם איסורא בעלמא וכאן יש עשה ונ"מ לדידן במה שאין לוקה דלא מיפסל לעדות מן התורה כמ"ש בח"מ ל"ד וצ"ד וכמ"ש הש"ך ב"ד סימן ט"ז אות י"ז ובא"ע סימן מ"ב יעוין שם. או דנ"מ לענין חשוד סימן קי"ט החשוד על חמור אין חשוד על הקל וכן להיפך:

הן אמת שדבר זה צ"ע שהרי אנו פסקינן בי"ד סימן רל"ח ס"ב דנשבע שלא לאכול חצי שיעור מנבילות חייב אלמא דאין בו איסור עשה וכ"ת אה"נ דלית עשה בחצי שיעור דנבילה א"כ תיקשי טובא חדא דמרגלא בפומייהו דהפוסקים אחרונים בהמה בחייה בחזקת איסור שאין זבוח עומדת ועוד מה נעשה בדברי הר"מ ז"ל דברישי ה"ש כתב מצות עשה לשחוט מי שירצה לאכול משמע דמ"ע הוא ובפ"ה מהלכות שבועות כתב נשבע שלא לאכול חצי שיעור חיילא שבועה ואלו הוה עשה לא הוה חיילא שבועה כמבואר מההיא דכהן טמא שאכל תרומה:...

... ואני חוזר על הראשונות אם נאמר דוזבחת הוה עשה אם נאמר דשייך עשה זו גבי עוף ג"כ או לאו מי נימא דוזבחת מבקרך ומצאנך כתיב ועוף מהלמ"מ או מהיקשא דזאת תורת הבהמה והעוף כפי הנראה דלא לענין עשה הקישן רחמנא כ"א שחיטה בעוף הוא תיקון הלאו א"ד כיון דהקישן הכתוב עוף לבהמה לכל מילי אקשינן ויש בו עשה ג"כ. וסבור הייתי לומר דמש"ה כתב רבינו יונה דמהא שמעינן כל ספק השקול אסור ומה ראייה הא התם איכא חזקה דבהמה בחייה אלא דברייאת בעוף איירי ע"כ והתם ליכא חזקה זו דמאיסור לאיסור לא מחזקי' איסורא ויליף שפיר מהתם והתם נמי איכא רוב להיתרא דבהמה בחייה לאו בחזקת שחוטה קיימ' ובמקום אחר אבאר עוד. ומ"מ לדינא קי"ל בעוף ג"כ איכא עשה דאין זבוח וכן יראה מדברי הרשב"א בחדושי אהא דבהמה בחייה בחזקת איסור עומדת שאין זבוח בבהמה ברוב שנים ובעוף בסימן הא' הרי דגם בעוף איכא עשה בשאין זבוח כדאמרן ובפנים אבאר עוד מזה באורך בעזה"י. וכאן אין להאריך בזה: